

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA
PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA
ZWIĄZKU MIĘDZYGMINNEGO „GOSPODARKA
KOMUNALNA” Z SIEDZIBĄ W EŁKU**

Zakres	imię i nazwisko	Data / podpis
OPRACOWANIE DOKUMENTU	mgr inż. Daria Kasperkowiak	03.06.2011
KIEROWNIK DZIAŁU	mgr Marta Karaś	03.06.2011

Egz. nr	
Nr ewid.	/2011

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
1.1. Cel i zakres opracowania.....	4
1.2. Zawartość merytoryczna prognozy.....	4
1.3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna	5
1.4. Konsultacje społeczne i uzyskane uzgodnienia	6
II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	7
2.1. Zawartość i główne cele Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna	7
2.2. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami o charakterze strategicznym... 9	
2.2.1. Projekt Aktualizacji Programu Gospodarki Odpadami dla Gmin Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2015....	9
2.2.2. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010 r.	9
2.2.3. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	16
2.2.4. Krajowy Program Gospodarki Odpadami 2014	17
2.2.5. Polityka Ekologiczna Państwa	18
2.2.6. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013.....	19
2.3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	19
III. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA	21
3.1 Ogólna charakterystyka	21
3.2. Klimat.....	22
3.3. Wody powierzchniowe	22
3.4. Wody podziemne	23
3.5. Lasy	24
3.6. Obszary chronione ze względu na walory przyrodnicze	24
IV. ZWIĄZEK MIĘDZYGMINNY „GOSPODARKA KOMUNALNA”	28
4.1. Gospodarka odpadami na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”	29
V. INWENTARYZACJA AZBESTU	31
5.1. Azbest i jego właściwości	35

5.2. Systemu usuwania wyrobów zawierających azbest	37
VI. PROBLEMY NA TERENIE ZWIĄZKU	39
6.1. Plan działań usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	40
VII. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	42
VIII. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU NA ŚRODOWISKO WRAZ Z OCENĄ ZNACZNOŚCI	43
IX. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE	48
X. MOŻLIWOŚĆ WYSTĄPIENIA ODDZIAŁYWAŃ TRANSGRANICZNYCH	49
XI. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	50
XII. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	51
XIII. SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PROGRAMU	52
XIV. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	53

I. WSTĘP

1.1. Cel i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”.

Konieczność sporządzenia przedmiotowej prognozy wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199, poz. 1227 ze zm.), oraz Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Niniejsze opracowanie przygotowano na potrzeby przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko, która opisana jest w dziale IV ustawy o udostępnianiu informacji...”.

Głównym celem Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” jest określenie skutków dla środowiska, jakie związane mogą być z realizacją ustaleń Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”.

Należy zauważyć, że analizowany Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” wypełnia zobowiązania kreślone w innych dokumentach strategicznych wyższego rzędu (miedzy innymi Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032), przez co zakres możliwych do realizacji zadań jest już w dużej mierze określony.

1.2. Zawartość merytoryczna prognozy

Zawartość niniejszej jest Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” wynika z powyżej przedstawionych ustaw dotyczących udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1. zawierać informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
2. określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
3. określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych:
 - obszary NATURA 2000,
 - inne istniejące i projektowane obszarowe formy ochrony,
4. określać, analizować i oceniać cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz

sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

5. określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, oraz pozytywne i negatywne, na środowisko, w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

6. przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,

7. przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,

8. zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

9. zawierać informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,

10. zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

11. zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

1.3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna

W niniejszym opracowaniu dokonano analizy oddziaływań na środowisko zarówno w oparciu o dane literaturowe, jak i wizje lokalne i analizy przeprowadzone bezpośrednio w terenie. Zgromadzone dane literaturowe zarówno w zakresie danych dotyczących:

- właściwości azbestu,

- wpływu na zdrowie ludzi,
- wpływu na inne elementy środowiska,
- sposobów jego unieszkodliwiania,
- obowiązujących przepisów w zakresie jego unieszkodliwienia, przewozu, składowania i oznaczania,
- zapisów wynikających z innych dokumentów strategicznych,

były następnie analizowane w kontekście lokalnych uwarunkowań i specyfiki przyrodniczej analizowanego terenu, tak aby możliwe było określenie realnego oddziaływania związanego z realizacją Programu.

W ramach analiz wykorzystywane były także dane pozyskane podczas wizji terenowych. Uzyskane dane na temat lokalizacji i ich ilości analizowane były następnie z wykorzystaniem narzędzi geoinformatycznych.

1.4. Konsultacje społeczne i uzyskane uzgodnienia

Niniejsze opracowanie jest to Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna (do Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”), który zgodnie z obowiązującymi przepisami poddawany będzie konsultacjom społecznym oraz opiniowaniu przez organy: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie.

Wersja końcowa Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” zostanie opracowana po zakończeniu procesu konsultacji społecznych i uzyskaniu opinii stosownych organów. Zawarte w niej zostaną odniesienia do wszystkich uwag zgłoszonych podczas konsultacji społecznych oraz wniosków i opinii przedstawionych przez ww. organy.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Zawartość i główne cele Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna

Celem opracowania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Związku Gminnego „Gospodarka Komunalna” do końca 2032 roku.

Przygotowanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” poprzedzone zostało wykonaniem inwentaryzacji pokryć dachowych i okładzin elewacyjnych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych. Wyniki inwentaryzacji zostały zebrane w bazie danych.

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji oszacowano koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych z terenu Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” oraz wskazano potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć, polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Zaproponowano także wskaźniki monitorowania realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Związku do 2032 roku.

Podstawowym celem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” jest usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z jego terenu, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu. Osiągając ten cel wypełnione zostanie zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie obszaru Polski z azbestu i wyrobów go zawierających do 2032 roku. Zakłada się usunięcie całej ilości azbestu zgodnie z obowiązującym prawem. W związku z tym Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” zakłada realizację szeregu zadań. Wyznaczoną politykę usuwania wyrobów zawierających azbest należy przeprowadzić według harmonogramów, wyszczególnionych w kolejnych rozdziałach.

W harmonogramach uwzględniono kolejność wykonywania oraz wskazano odpowiedzialność jednostek, podmiotów za wykonywanie poszczególnych zadań. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” je uszczegóławia. Opracowano go w celu realizacji celów krótkoterminowych.

W związku z tym zakłada się realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest -inwentaryzacja została już przeprowadzona.
2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.

3. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej.
4. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
5. Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu.
6. Eliminacja możliwości powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.
7. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.
8. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

Cele, zadania i działania związane będą w głównej mierze z realizowaną na rozpatrywanym terenie gospodarką odpadami. W dokumencie "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032" założono usunięcie wyrobów zawierających azbest do końca 2032 r. Okres ten podzielono na 2 podokresy -do końca 2013 roku oraz od 2014 do końca 2032 roku.

Stopnie pilności I-III określono na podstawie "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski", są to odpowiednio:

- I -wymiana, naprawa, działanie wymagane bezzwłocznie;
- II -ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku;
- III -ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Cele długoterminowe

Cele długoterminowe obejmują działania związane z postępowaniem z wyrobami azbestowymi, które realizowane będą do roku 2032. W ramach realizacji tych celów przyjęto:

- Działalność informacyjną i edukacyjną skierowaną do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest;
- Wdrażanie systemu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz systemu ich magazynowania i wywozu na składowisko odpadów niebezpiecznych;
- Wyeliminowanie i unieszkodliwienie ich poprzez deponowanie odpadów zawierających azbest na bezpiecznych składowiskach odpadów azbestowych;
- Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest;
- Prowadzenie monitoringu realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

2.2. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami o charakterze strategicznym

2.2.1. Projekt Aktualizacji Programu Gospodarki Odpadami dla Gmin Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2015

Głównym celem sformułowanym w Planie Gospodarki Odpadami dla województwa Warmińsko - Mazurskiego oraz obowiązującym w Planie Gospodarki Odpadami dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku jest:

Minimalizacja zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady.

Zgodnie z aktualnym Planem gospodarki odpadami dla województwa Warmińsko – Mazurskiego cele strategiczne działań zawartych w niniejszym planie Gospodarki Odpadami to:

- Minimalizacja ilości powstających odpadów i zmniejszenie ich toksyczności,
- Optymalne zagospodarowanie odpadów,
- Edukacja ekologiczna,
- Likwidacja i rekultywacja nieczynnych miejsc składowania odpadów,
- Konsekwencja i skuteczna egzekucja przepisów prawa.

Główne cele:

1. likwidacja i rekultywacja nieczynnych miejsc składowania odpadów
2. przeciw działanie powstawaniu nowych, nielegalnych składowisk oraz minimalizacja stopnia występowania odpadów rozproszonych (zaśmiecanie środowiska)
3. minimalizacja ilości powstających odpadów i zmniejszenie ich toksyczności
4. skuteczne prawo miejscowe oraz konsekwentna i skuteczna egzekucja przepisów prawa
5. optymalne zagospodarowywanie odpadów

2.2.2. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010 r.

Założeniem Planu jest dojście do systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami według poniżej przedstawionej hierarchii, tj.:

1. zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz ograniczania ich właściwości niebezpiecznych,
 2. wykorzystywanie właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, w przypadku gdy odpadów nie można poddać procesom odzysku – ich unieszkodliwienie,
 3. ograniczenie składowania jako najmniej pożądanego sposobu postępowania z odpadami.
- Zasadniczym celem przyszłej gospodarki odpadami w województwie warmińsko-mazurskim jest:

Minimalizacja zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady

Cele strategiczne:

- Minimalizacja ilości powstających odpadów i zmniejszenie ich toksyczności
- Optymalne zagospodarowanie odpadów
- Edukacja ekologiczna
- Likwidacja i rekultywacja nieczynnych miejsc składowania odpadów
- Konsekwentna i skuteczna egzekucja przepisów prawa

Odpady komunalne

W gospodarce odpadami komunalnymi przyjęto następujące cele:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców, najpóźniej do końca 2010r.,
- objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem selektywnego zbierania odpadów, najpóźniej do końca 2010r.,
- zmniejszenie ilości odpadów biodegradowalnych składowanych na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, aby nie było składowanych:
 - w 2010r. więcej niż 75%,
 - w 2013r. więcej niż 50%,
 - w 2020r. więcej niż 35%

masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.,

- traktowanie składowania odpadów, jako najmniej pożądanego sposobu postępowania z odpadami,
- zmniejszenie do 2014 r. masy składowanych odpadów komunalnych max. do 85% odpadów wytworzonych,
- zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne,
- eliminowanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- eliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej.

Zbieranie odpadów

Osiągnięcie zakładanych celów w zakresie zbierania odpadów komunalnych wymaga realizacji następujących działań:

- kontrolowania przez gminy stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z firmami odbierającymi odpady, co skutkować powinno objęciem stosownymi umowami 100 % mieszkańców województwa,
- kontrolowania przez gminy sposobów i zakresu wypełniania ustaleń, dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zawartych w zezwoleniach na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- doskonalenia systemów ewidencji wytwarzanych, poddawanych odzyskowi oraz unieszkodliwianych odpadów komunalnych.

Odzysk i unieszkodliwianie odpadów

Maksymalizacja odzysku wymaga:

- zapewnienia wymaganej przepustowości instalacji do przetworzenia selektywnie zebranych odpadów,
- monitorowanie zrealizowanych i planowanych inwestycji w gospodarce odpadami,
- stymulowanie rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów,
- konsekwentne egzekwowanie obowiązków w zakresie odzysku i recyklingu,
- promowanie produktów, wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez działania promocyjne i edukacyjne,
- zachęcanie inwestorów publicznych i prywatnych do udziału w realizacji inwestycji strategicznych zgodnie z planami gospodarki odpadami,
- wspieranie i promocji badań nad technologiami odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Jednym z zasadniczych kierunków działań jest intensywny wzrost zastosowania zarówno biologicznych, jak i termicznych metod przekształcania odpadów komunalnych.

Ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji związane jest z koniecznością budowy linii technologicznych do ich przetwarzania:

- biogazowni odpadów,
- kompostowni odpadów organicznych,
- zakładów termicznego przekształcania odpadów komunalnych.

Podstawowym założeniem funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych, w których są uwzględnione wszystkie niezbędne elementy tej gospodarki w danych warunkach lokalnych (np. z termicznym przekształcaniem). Istotnym jest, by planowane instalacje, w szczególności obiekty termicznego przekształcania odpadów, spełniały kryteria BAT, a stosowane technologie były sprawdzone poprzez wieloletnie i liczne doświadczenia.

Odpady niebezpieczne

Kierunki działań

- wdrażanie proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów niebezpiecznych w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT), w tym opracowanie i wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. baterie małogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny),
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych (w tym małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe), w oparciu o:

- funkcjonujące sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych utworzone przez organizacje odzysku lub przedsiębiorców,
- funkcjonujące punkty zbierania w placówkach handlowych, aptekach, zakładach serwisowych oraz punktach zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. przeterminowane lekarstwa, oleje odpadowe, baterie, akumulatory),
- stacjonarne lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych, w tym GPZON,
- regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców prowadzących selektywne zbieranie w systemie workowym lub pojemnikowym, przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Odpady zawierające PCB

Przyjęty cel

Wylimitowanie PCB ze środowiska do 30 czerwca 2010r. poprzez kontrolowane unieszkodliwianie/dekontaminację.

Oleje odpadowe

Przyjęte cele

Utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%.

Zużyte baterie i akumulatory

Przyjęte cele

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa, celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów, ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania.

Odpady medyczne i weterynaryjne

Przyjęte cele

W okresie od 2007r. do 2010r. celem będzie:

- podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych,
- budowa co najmniej 2 instalacji do unieszkodliwiania odpadów medycznych w województwie.

Pojazdy wycofane z eksploatacji

Przyjęte cele

- zapewnienie pełnej skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz odzysku, w tym recyklingu, odpadów powstających z pojazdów wycofanych z eksploatacji,

- osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu w odniesieniu do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku:
 - od 1 stycznia 2006r. odpowiednio 75% i 70% dla pojazdów wyprodukowanych przed dniem 1 stycznia 1980r. oraz 85% i 80% dla pozostałych pojazdów,
 - od 1 stycznia 2015r. odpowiednio 95% i 85%.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Przyjęte cele:

Warunkiem koniecznym do wypełnienia zobowiązań członkowskich UE jest organizacja oraz rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Celem nadrzędnym jest całkowite wyeliminowanie składowania tych odpadów i osiągnięcie od 1 stycznia 2008r. poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości 4 kg/mieszkańca/rok.

W związku z powyższym wyznacza się następujące cele cząstkowe w okresie od 2007 r. do 2018 r.:

- dla zużytego sprzętu powstałego z wielkogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego:
 - poziomu odzysku w wysokości 80% masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 75% masy zużytego sprzętu;
- dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu teleinformatycznego, telekomunikacyjnego i audiowizualnego:
 - poziomu odzysku w wysokości 75% masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 65% masy zużytego sprzętu;
- dla zużytego sprzętu powstałego z małogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego, sprzętu oświetleniowego, narzędzi elektrycznych i elektronicznych z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych, zabawek, sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz przyrządów do nadzoru i kontroli:
 - poziomu odzysku w wysokości 70% masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 50% masy zużytego sprzętu;
- dla zużytych gazowych lamp wyładowczych - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytych lamp w wysokości 80% masy tych zużytych lamp.

Odpady zawierające azbest

Przyjęty cel:

Usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium województwa warmińsko-mazurskiego do 2032 r. zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, zatwierdzonym przez Radą Ministrów w 2002 roku.

Kierunki działań:

Osiągnięcie założonych celów w zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest wymaga realizacji następujących działań:

- rzetelnej inwentaryzacji,
- kontroli prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, szczególnie obejmującego indywidualnych posiadaczy i firmy, zajmujące się demontażem,
- rozbudowy istniejącego składowiska odpadów azbestowych w miejscowości Półwieś oraz budowę 3 nowych składowisk: w północnej, wschodniej oraz południowej części województwa,
- udział w kolejnych edycjach konkursów „Polska bez azbestu”, których celem jest wyłonienie najbardziej aktywnych gmin, podejmujących działania w zakresie usunięcia wyrobów zawierających azbest,
- szerzenia informacji o problematyce azbestowej oraz szkolenie przedstawicieli samorządu terytorialnego z zakresu bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych.

Przeterminowane pestycydy

Przyjęte cele

Ostateczne zakończenie w województwie prac likwidacyjnych 515 Mg przeterminowanych środków ochrony roślin, zdeponowanych w „mogilnikach” i magazynach do końca 2007r.

Rozbudowa systemu zbierania opakowań po środkach ochrony roślin.

Odpady pozostałe

Zużyte opony

Przyjęty cel

W okresie od 2007r. do 2018r. celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu zagospodarowania zużytych opon, w tym osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu zużytych opon:

- w 2007r. - 75% odzysk - 15% recykling,
- w 2010r. - 85% odzysk - 15% recykling,
- w 2018r. - 100% odzysk - 20% recykling.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Przyjęte cele

– objęcie wszystkich wytwórców systemem selektywnego zbierania odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej w celu osiągnięcia następujących poziomów odzysku:

50% w 2010 r.

80% w 2018 r.,

– prowadzenie procesu odzysku odpadów budowlanych w instalacjach,

– minimalizowanie ilości odpadów budowlanych unieszkodliwianych poprzez składowanie.

Komunalne osady ściekowe

Przyjęte cele

- w perspektywie do 2018r. całkowite ograniczenie składowania osadów ściekowych,
- zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi w celu zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego,
- maksymalizacja stopnia wykorzystywania substancji biogennych zawartych w osadach, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego,
- preferowanie fermentowania komunalnych osadów ściekowych ze względu na to, że proces ten nie powoduje efektu cieplarnianego,
- zastosowanie nowatorskich technologii suszenia komunalnych osadów ściekowych, np. z wykorzystaniem energii słonecznej i biogazu,
- zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przekształcanych metodami termicznymi.

Odpady opakowaniowe

Przyjęte cele

W gospodarce odpadami opakowaniowymi w okresie od 2007 r. do 2018 r. przyjęto jako cel nadrzędny rozbudowę systemu, aby osiągnąć cele określone w poniższej tabeli.

Tabela 1. Roczne poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych do roku 2010

Lp.	Rodzaj opakowania, z którego powstał odpad	2007r.		2010r.		2014r.	
		% poziomu		% poziomu		% poziomu	
		Odzysku	Recyklingu	Odzysku	Recyklingu	Odzysku	Recyklingu
1.	Opakowania (ogółem)	50	25	53	35	60	55
2.	Tworzywa sztuczne	-	25	-	18	-	22,5
3.	Aluminium	-	40	-	45	-	50
4.	Stal	-	20	-	33	-	50
5.	Papier i tektura	-	48	-	52	-	60
6.	Szkło	-	40	-	43	-	60
7.	Materiały naturalne (drewno i tekstylia)	-	15	-	-	-	15

Źródło: na podstawie obowiązujących przepisów

Odpady z wybranych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy

Odpady z rolnictwa i przetwórstwa produktów spożywczych

Przyjęte cele

- dążenie do zwiększenia stopnia odzysku tych odpadów, ze szczególnym naciskiem na wykorzystanie paszowe i nawozowe,

- organizacja zbiórki w/w odpadów,
- prowadzenie ewidencji i kontroli miejsc wytwarzania tych odpadów ze względu na rozproszenie zakładów przemysłu rolno - spożywczego.

Odpady z przemysłu drzewnego

Przyjęte cele

- maksymalizacja wykorzystania odpadów do celów opałowych – wykorzystywanie odpadów z przemysłu drzewnego do celów energetycznych zastępuje kopalne surowce energetyczne,
- zwiększenie przyrodniczego użytkowania odpadów, gdyż potencjalne możliwości stosowania tych odpadów w szkółkach i jako komponenty mieszanek są ogromne.

Odpady z procesów termicznych

Przyjęte cele

Wykorzystanie substancji i związków, zawartych w zgromadzonych popiołach poprzez zastosowanie technologii umożliwiających separację, m.in. węgla z popiołów obecnie wytwarzanych i zmagazynowanych w latach minionych.

2.2.3. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Opracowanie analizowanej Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” związane jest z realizacją zapisów zawartych w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. (zmienionej uchwałą nr 39/2010 z 15 marca 2010 r.), którego celem jest:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Na poziomie lokalnym zadania wynikające z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 powinny być realizowane m.in. przez samorząd gminny, do zadań, którego w szczególności należy przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Program Usuwania Azbestu z terenu Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” został przygotowany z uwzględnieniem obowiązujących aktów prawnych i jest zgodny z kierunkami wyznaczonymi w Planie Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2007 - 2010, w projekcie Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna na lata 2010- 2013 z perspektywą do roku 2015 oraz w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

2.2.4. Krajowy Program Gospodarki Odpadami 2014

Uchwalony został dnia 24 grudnia 2010 r. Uchwałą nr 217 Rady Ministrów **Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014**

Obowiązek sporządzania i aktualizacji planów gospodarki odpadami na poziomie gmin, powiatów, województw oraz na poziomie krajowym wprowadziły zapisy ustawy o odpadach. Zgodnie z tą ustawą Krajowy Plan Gospodarki Odpadami powinien mieć charakter dokumentu nadrzędnego, w stosunku do wojewódzkich, powiatowych i gminnych PGO.

Celem dalekosiężnym tworzenia KPGO jest dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady modelowej gospodarki odpadami.

A w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią gospodarki odpadami, czyli po pierwsze zapobiegania i minimalizacji ilości wytworzonych odpadów oraz ograniczenia ich właściwości niebezpiecznych, a po drugie wykorzystywania właściwości materiałowych i energetycznych odpadów.

W KPGO 2014 sformułowano m.in. następujące cele główne, z którymi zgodne są cele przedmiotowe Projektu:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami.

Przyjęto również następujące cele w zakresie odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 r.,
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:

- w 2013 r. więcej niż 50%
- w 2020 r. więcej niż 35%

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.,
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich masy do 2020 roku.

2.2.5. Polityka Ekologiczna Państwa

W chwili opracowywania Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” obowiązującym dokumentem nadrzędnym jest „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”. Została ona przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą z dnia 22 maja 2009 r. (M. P. nr 34 poz. 501). Obecny dokument stanowi aktualizację i uszczegółowienie „Polityki ekologicznej państwa na lata 2003 – 2006”. Ma ona na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska. Hasłem przewodnim jest zrównoważony rozwój, czyli równoważenie rozwoju kraju przy uwzględnieniu celów ochrony środowiska w takiej samej mierze jak celów gospodarczych i społecznych. Zwraca się uwagę w pierwszej kolejności na zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki a także stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania (zapobieganie), a dopiero w następnej kolejności na działania typowo ochronne (przeciwdziałanie). Priorytety tej Polityki sformułowane zostały w 3 działach:

1. Kierunki działań systemowych:

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
- zarządzanie środowiskowe,
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- rozwój badań i postęp techniczny,
- odpowiedzialność za szkody w środowisku,
- aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

2. Ochrona zasobów naturalnych:

- ochrona przyrody,
- ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- racjonalne gospodarowanie zasobami wody,
- ochrona powierzchni ziemi,
- gospodarowanie zasobami geologicznymi.

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- środowisko a zdrowie,
- jakość powietrza,
- ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych,
- substancje chemiczne w środowisku.

2.2.6. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013 (RPO WiM 2007-2013) jest dokumentem planistycznym o charakterze wykonawczym, którego cel główny „Wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych” oraz cele szczegółowe wynikają wprost z podstawowego planu rozwojowego, jakim jest *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2020*, stanowiąc kolejny już instrument jej wdrażania.

Cel- *Wzrost konkurencyjności firm produktów i usług*

Osie priorytetowe „Przedsiębiorczość”, „Turystyka”

Cel – *Poprawa połączeń sieciowych województwa warmińsko – mazurskiego*

Oś priorytetowa „Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego”

Cel – *Poprawa połączeń sieciowych województwa warmińsko – mazurskiego*

Osie priorytetowe „Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna”, „Środowisko przyrodnicze”

Cel – *Wyższa konkurencyjność województwa jako miejsca pracy i życia*

Osie priorytetowe „Infrastruktura społeczna”, „Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast”

2.3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Do najistotniejszych celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego Programu należą:

- zakaz stosowania azbestu,
- zasady bezpiecznego użytkowania i usuwania azbestu,
- zasady pracy z azbestem (BHP),
- ochrona środowiska przed zanieczyszczeniem azbestem,
- zasady bezpiecznego transport azbestu,
- zasady gospodarka odpadami zawierającymi azbest.

Wszystkie te cele zostały opisane i przeanalizowane w projektowanej Prognozie oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”.

III. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA

3.1 Ogólna charakterystyka

Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku obejmuje teren zlokalizowany w północnowschodniej Polsce we wschodnim krańcu województwa warmińsko-mazurskiego, graniczący od północy z obszarem kalingradzkim. Omawiany obszar obejmuje teren 12 gmin z 4 powiatów. Są to gminy; miasto Elk, gmina Elk, gmina stare Juchy, Gmina Kalinowo, gmina Prostki – powiat elcki, miasto i gmina Olecko, gmina Kowale Oleckie, gmina Świętajno, gmina Wieliczki – powiat olecki; miasto i gmina Gołdap, gmina Dubieninki – powiat gołdapski, miasto i gmina Biała Piska – powiat piski. Obszar objęty projektowanym przedsięwzięciem zajmuje powierzchnię 2 974 km². Jest to obszar o dużych walorach rekreacyjnych, turystycznych oraz przyrodniczych. Nadmienić należy także, że jest to obszar przygraniczny. Od północy dwie z gmin należących do Związku międzygminnego „Gospodarka Komunalna” (Gołdap i Dubieninki) graniczą z obwodem Kalingradzkim i Litwą.

Rysunek 1. Mapa Gmina należących do Związku.

Źródło Projekt aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”

Ukształtowanie terenu

Zgodnie z podziałem na regiony fizycznogeograficzne Polski gminy należące do Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” znajdują się w zasięgu prowincji: Nizina Wschodniobałtycka, podprowincji: Pojezierza Wschodniobałtyckiego oraz dwóch makroregionów: Pojezierza Mazurskiego i Litewskiego, w obrębie następujących mezoregionów:

- Puszcza Romincka – teren falisty, z licznymi morenami (gmina Dubeninki, Gołdap);
- Pojezierze Wschodniosuwalskie (gmina Dubeninki, Gołdap);
- Pojezierze Zachodniosuwalskie – jego rzeźbę tworzą liczne moreny martwego lodu, wzniesienia moren czołowych, pagórki kemowe oraz równiny sandrowe. Jest obszarem rolniczym, pozbawionym jezior o niewielkim zalesieniu (gmina Olecko, gmina Dubeninki, Wieliczki, Kowale Oleckie, Gołdap);
- Kraina Węgorapy – o charakterze kotliny o płaskim dnie, brak jest prawie zupełnie jezior (Gołdap);
- Pojezierze Ełckie – o charakterze pochylonej w kierunku południowo-zachodnim wysoczyzny morenowej (gmina Olecko, Wieliczki, Kowale Oleckie, Kalinowo, gmina Ełk, Miasto Ełk, Stare Juchy, Świętajno, Biała Piska, Stare Juchy);
- Wzgórza Szeskie – o dużych deniwelacjach terenu, licznych pagórkach oraz małym zalesieniu (powiat olecki, miasto i gmina Gołdap, gmina Świętajno).

3.2. Klimat

Klimat na opisywanym obszarze kształtowany jest oddziaływaniem kontynentalnym i należy do najchłodniejszych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza na analizowanym terenie wynosi 6,7 °C przy średniej temperaturze dla okresu grzewczego roku wynoszącej 0,5°C, natomiast dla okresu pozagrzewczego roku 14°C. Na przeważającym obszarze regionu wieją przeważnie wiatry z kierunków południowo-wschodnich i południowo – zachodnich.

3.3. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej całego obszaru Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”. Posiadają one duże znaczenie społeczne i gospodarcze. Do największych jezior na omawianym obszarze należą:

- Jezioro Ełckie (gmina Ełk, miasto Ełk) o powierzchni 400,93 ha;
- Jezioro Selmęt Wielki (Ełk) o powierzchni 1262 ha;
- Jezioro Druglin Wielki (Ełk) o powierzchni 503,22 ha;
- Jezioro Łaśmiady (gmina Stare Juchy) o powierzchni 952,65 ha;
- Jezioro Szóstak Duży (gmina Stare Juchy) o powierzchni 490,06 ha;
- Jezioro Gołdapskie (gmina Gołdap) o powierzchni 234 ha;
- Świętajno (gmina Świętajno);
- Łażno (gmina Świętajno);
- Dworackie (gmina Świętajno);

- Dudeckie (gmina Świętajno);
- Olecko Wielkie (gmina Olecko);
- Olecko Małe (gmina Olecko);
- Szwałk Wielki.

Największe rzeki to:

- Ełk (114 km);
- Lega (110,6 km);
- Małkiń (9,4 km);
- Czarnówka; (14.2 km)
- Kalinka (16.6 km);
- Różanica (16.2 km);
- Karmelówka (12.925 km);
- Przepiórka (10.8 km);
- Gawlik (31,7 km);
- Gołdapa (89 km).

Rzeki Ełk i Lega są prawobrzeżnymi dopływami Biebrzy, ciekami IV rzędu. Powierzchnia zlewni rzeki Ełk wynosi 1524,5 km², a rzeki Legi 1011,1 km². Rzeka Ełk przepływa przez teren powiatów oleckiego (gminy: Kowale Oleckie, Świętajno) i ełckiego (gminy: Stare Juchy, Ełk i Prostki). Największymi miejscowościami położonymi nad rzeką są: Ełk, Straduny, Nowa Wieś Ełcka i Prostki. Rzeka Lega przepływa przez teren powiatu oleckiego (gminy: Kowale Oleckie, Olecko, Wieliczki) i ełckiego (gminy: Ełk i Kalinowo). Największą miejscowością położoną nad rzeką jest Olecko.

Trzecia co do wielkości na omawianym terenie jest rzeka Gołdapa. Jest ona prawobrzeżnym dopływem Węgorapy, o powierzchni zlewni całkowitej 678,4 km². Gołdapa przepływa przez powiat gołdapski (gminy: Gołdap, Banie Mazurskie) i węgorszewski (gminę Budry).

3.4. Wody podziemne

Na przedmiotowym obszarze znajdują się następujące Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP):

- czwartorzędowy GZWP 202 – Sandr Gołdap (gmina Gołdap) – powierzchnia całkowita 51 km², szacunkowy moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 3,86 dm³/s×km²;
- czwartorzędowy GZWP 217 – Pradolina Rzeki Biebrzy (gmina Świętajno, Stare Juchy, Ełk, miasto Ełk, miasto i gmina Biała Piska) – powierzchnia całkowita 1295 km², szacunkowy moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 1,79 dm³/s×km².

Na omawianym obszarze występuje czwartorzędowe użytkowe piętro wodonośne. Piętro charakteryzuje się zróżnicowanym stopniem zagrożenia zanieczyszczeniami. Jest to zależne od miąższości pokrywy izolującej poziom wodonośny i obecności ognisk zanieczyszczeń.

Największe zagrożenie dla jakości wód podziemnych stanowią tereny miejskie (np. nieszczelna instalacja kanalizacyjna, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, zrzuty ścieków.

3.5. Lasy

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego lesistość w poszczególnych powiatach na obszarze Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” wynosi (stan na dzień 31.12.2009r.):

- powiat ełcki – 21,8%;
- powiaty gołdapski – 31,6%;
- powiat olecki – 25,5%;
- powiat piski – 48,6 % (gmina Biała Piska – 42,1%).

Jak wynika z powyższych danych największą lesistością charakteryzuje się obszar gminy Biała Piska. Średnia lesistość omawianego obszaru wynosi ok. 33 %% i jest nieco wyższa od lesistości województwa warmińsko – mazurskiego, która wynosi 30,2%.

Lasy na terenie gminy Biała Piska pełnią rolę glebochronną, regulatora klimatu i kształtują walory krajobrazowe. Część lasów stanowią lasy wodochronne, ustanowione dla ochrony siedlisk wilgotnych i bagiennych zabezpieczających zasoby wodne. Dominującymi gatunkami są: sosna i świerk, występują też dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, olsza czarna, grab, jesion, lipa, osika, brzoza omszona, jarzębina, czeremcha, klon, wiąz (pospolity i szypułkowy), wierzby (krucha, biała i iwa). Rzadko spotyka się cisy i olsze szare. Z krzewów najbardziej rozpowszechnione są: leszczyna, kruszyna oraz wierzby (szara, uszata i czerniawa), kalina, trzmielina i wawrzynek wilczełyko.

Według danych z monitoringu biologicznego i technicznego stan zdrowotny i sanitarny lasów na terenie ww. obszarów jest bardzo dobry. Główne zagrożenia to: pożary, huragany, szkodnictwo leśne.

3.6. Obszary chronione ze względu na walory przyrodnicze

Na obszarze objętym opracowaniem znajdują się następujące formy ochrony przyrody (zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880, tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220). Wykaz form ochrony przyrody przedstawia tabela:

Tabela 2. Formy Ochrony przyrody na terenie Związku Między Gminnego „Gospodarka Komunalna”

Lp	Forma Ochrony Przyrody	Powiat/Gmina	Powierzchnia [ha]
<i>Rezerwaty przyrody</i>			
1	Cisowy Jar	Olecki/Kowale Oleckie	10,68
2	Wyspa Lipowa na Jeziorze Szwałk Wielki	Olecki/Kowale Oleckie	2,74
3	Mazury	Olecki/Kowale Oleckie	48,50
4	Dziki Kąt	Gołdapski/ Dubieninki	34,10

5	Boczki	Gołdapski/ Dubieninki	108,80
6	Struga Żytymiejska	Gołdapski/ Dubieninki	467,1
7	Uroczysko Kramnik	Gołdapski/ Dubieninki	75,96
8	Mechacz Wielki	Gołdapski/ Gołdap	146,70
9	Ostoja Bobrów Bartosze	Elcki/Elk	190,20
Razem		1 461,08	
<i>Parki krajobrazowe</i>			
1	Park Krajobrazowy Puszczy Romnickiej	Dubieninki, Gołdap	1 620,00
<i>Obszary chronionego krajobrazu</i>			
1	Doliny Gołdap i Węgorapy	Gołdapski/Gołdap, m. Gołdap	30 354,00
2	Wzgórz Szeskich	Gołdapski/Gołdap Olecki/Kowale Olecko	12 495,10
3	Puszczy Romnickiej	Gołdapski/Gołdap, Dubieninki	7 740,00
4	Doliny Błędzianki	Gołdapski/Gołdap, Dubieninki	5 994,50
5	Puszczy Boreckiej	Węgorzewski/Pozezdrze Giżycki/Kruklanki, Wydminy Gołdapski/Gołdap Olecki/Kowale Oleckie, Świętajno	22 860,90
6	Jeziór Oleckich	Olecki/Olecko, m. Olecko, Kowale Oleckie, Świętajno, Wieliczki	10,52
7	Jeziór Orzyskich	Piski/Biała piska, Orzysz Giżycki/Wydmin, Miłki Elcki/Stare Juchy, Elk	21 153,00
8	Pojezierza Elckiego	Giżycki/Wydminy, Kruklanki, Giżycko, Olecki/Swiętajno, Elcki/Elk, m. Elk, Stare Juchy, Kalinowe, Prostki	49 297,20
9	Doliny Legi	Olecki/Olecko, Wieliczki Elcki/Kalinowo, Elk	8 579,80
10	Wzgórz Dybowskich	Piski/Biała Piska Elcki/Prostki	10 608,00
11	Jeziór Rajgrodzkich	Elcki/Kalinowo	7 423,00
12	Grabowo	Gołdapski/Gołdap	3 764,50
13	Puszczy i Jeziór Piskich	Piski/Ruciane Nida, m. Ruciane Nida, Orzysz, Biała Piska	43 629,80
Razem		23 4421,10	

Źródło: Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2015

Na terenie objętym Prognozą oddziaływania na środowisko dla dokumentu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” występują następujące obszary Natura 2000:

- Puszcza Romincka PLH280005;
- Puszcza Borecka PLB280006;

- Puszcza Piska PLB280008;
- Ostoja Borecka PLH 280016;
- Jezioro Woszczelskie PLH 280034;
- Murawy na Pojezierzu Ełckim PLH 280041,
- Ostoja Poligon Orzysz PLB280014

IV. ZWIĄZEK MIĘDZYGMINNY „GOSPODARKA KOMUNALNA”

Wszystkie gminy z terenu objętego Prognozą oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” zrzeszone są w Związku Międzygminnym „Gospodarka Komunalna”. Związek powstał zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym art. 64 z dnia 8 marca 1990 r. i z obowiązującym art. 68 ww. ustawy w dniu 10.01.2004 r. wpisano Związek do Rejestru Związków Międzygminnych pod pozycją 259. Statut Związku Międzygminnego "Gospodarka Komunalna" ogłoszono w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego nr 8, poz.173 w dniu 14 stycznia 2004 r.

Związek Międzygminny "Gospodarka Komunalna" powołany został przez Rady Gmin położonych w granicach powiatu elckiego: Miasto Elk (uchwała Nr VI/43/03 z dnia 21 marca 2003 r.), gmina Elk (uchwała Nr V/26/2003 z dnia 27 lutego 2003 r.), gmina Kalinowo (uchwała Nr IV/22/03 z dnia 24 marca 2003 r.), gmina Prostki (uchwała Nr VI/31/2003 z dnia 6 lutego 2003 r.), gmina Stare Juchy (uchwała Nr IV/21/03 z dnia 19 lutego 2003 r.). W 2005 r. do struktur Związku przystąpiły gminy: z powiatu oleckiego: gmina Kowale Oleckie (uchwała Nr XXV/178/2005 z dnia 31 marca 2005 r.), gmina Olecko (uchwała Nr XXXI/234/05 z dnia 24 marca 2005 r.), gmina Świątajno (uchwała Nr XXXVI/172/05 z dnia 30 marca 2005 r.), gmina Wieliczki (uchwała Nr XX/104/05 z dnia 30 marca 2005 r.), gołdapskiego: gmina Dubeninki (uchwała Nr XVI/112/05 z dnia 28 kwietnia 2005 r.), gmina Gołdap (uchwała Nr XXXII/198/2005 z dnia 6 lipca 2005 r.), piskiego: gmina Biała Piska (uchwała Nr XXXVIII/357/05 z dnia 8 grudnia 2005 r.).

Związek posiada osobowość prawną i wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Związek Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” podlega nadzorowi Prezesa Rady Ministrów, Wojewody, a w zakresie gospodarki finansowej – Regionalnej Izbie Obrachunkowej.

Celem priorytetowym Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalnego” jest uporządkowanie gospodarki odpadami w tym budowa zakładu unieszkodliwiania odpadów i rekultywacja składowisk oraz pozyskania na ten cel środków z zewnątrz. Do innych zadań Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” należą:

- realizacja zrównoważonego rozwoju na terenie działania Związku,
- rozwój turystyki, rekreacji i związanych z tym usług,
- tworzenie nowych miejsc pracy w dziedzinach mniej obciążających środowisko tzw. "zielonych miejsc pracy",
- współdziałanie z innymi związkami, gminami, instytucjami i władzami wojewódzkimi w zakresie dostosowawczym usług i budowy infrastruktury komunalnej zgodnie z obowiązującymi przepisami i wymogami Unii Europejskiej,
- informowanie i edukacja społeczności lokalnej, promowanie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”,
- zabieganie o środki finansowe zewnętrzne na finansowanie przyjętych przedsięwzięć.

Związek realizuje zadania publiczne, określone statutem i przyjęte do realizacji uchwałą Zgromadzenia Związku, w formach przewidzianych prawem, a w szczególności poprzez tworzenie własnych jednostek organizacyjnych, przystępowanie do podmiotów już istniejących, zawieranie

umów z innymi podmiotami, współpracę ze związkami komunalnymi, organizacjami gospodarczymi oraz społecznymi, jednostkami samorządu terytorialnego i współpracę zagraniczną.

4.1. Gospodarka odpadami na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”

W celu uporządkowania i reorganizacji istniejącego systemu gospodarki odpadami, Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” powołał Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo ma za zadanie przejąć wykonywanie zadań gospodarki odpadami od wszystkich gmin Związku Międzygminnego "Gospodarka Komunalna", a także jednostek organizacyjnych i przedsiębiorstw wielobranżowych funkcjonujących na jego obszarze. Prowadzenie w/w działań, odbywa się w ramach Projektu pn. "Budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów komunalnych wraz ze składowiskiem.

W wyniku analizy stanu gospodarki odpadami stwierdzono, że w gminach należących do ZMGK liczba mieszkańców objętych zbieraniem odpadów waha się pomiędzy 60 i 100%. Zebrane odpady komunalne z terenów poszczególnych gmin, deponowane są na następujących składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne:

- z terenu miasta i gminy Olecko, gmin Kowale Oleckie, Świętajno i Wieliczki - na składowisku Szosa Wieliczki (gm. Olecko); - składowisko działa w oparciu o ważne Pozwolenie Zintegrowane
- z terenu gminy Gołdap, Dubeninki i Biała Piska - na składowisku w Kośmidrach (gm. Gołdap); - składowisko działa w oparciu o ważne Pozwolenie Zintegrowane
- z terenu miasta oraz gminy Elk, jak również gmin Kalinowo, Prostki oraz Stare Juchy - odpady wywożone są do punktu magazynowania odpadów w Siedliskach, następnie do ZZO „EURO-SOKÓŁKA” sp. z o.o. w Sokółce, ewentualnie na składowiska odpadów w Olecku oraz Mażanach.

Struktura wytwarzania odpadów na analizowanym terenie jest bardzo zróżnicowana w poszczególnych gminach. Średnio około 87% wytwarzanych jest w gospodarstwach domowych, natomiast 13% w obiektach infrastruktury.

W ujęciu przestrzennym gmin Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” wynika, że ilość wytwarzanych odpadów będzie wzrastać od ponad 42 tys. Mg w 2010 roku do ponad 46 tys. Mg w roku 2032.

System gospodarki odpadami na obszarze objętym przedsięwzięciem składa się z systemu odbioru, przeładunku i transportu odpadów komunalnych, w tym odpadów z selektywnego zbierania oraz systemu ich odzysku i unieszkodliwiania.

Ogólne założenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla terenu Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” opierają się na jego optymalizacji technologicznej i ekonomicznej. Podstawowym założeniem jest powstanie centralnej instalacji do unieszkodliwiania zmieszanych oraz segregowanych odpadów komunalnych w Siedliskach k/Elku. Ze względu na specyfikę obszaru objętego przedsięwzięciem oraz dużą rozciągłość tego obszaru (ok. 100 km²) cały teren podzielono na trzy podregiony, obsługiwane przez stacje przeładunkowe oraz jeden region obsługiwany bezpośrednio przez ZUO w Siedliskach:

- podregion Gołdap,
- podregion Olecko,
- podregion Biała Piska,
- podregion Ełk.

Zakłada się powstanie 3 stacji przeładunkowych w następujących lokalizacjach:

- stacja przeładunkowa Kośmidry (gm. Gołdap);
- stacja przeładunkowa Olecko (gm. Olecko);
- stacja przeładunkowa Biała Piska (gm. Biała Piska).

Ważnym podsystemem zintegrowanego programu gospodarki odpadami, mającego uzasadnienie ekologiczne i prawne, jest selektywne zbieranie odpadów. Na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” planuje się wprowadzić dualny system segregacji odpadów, z podziałem na „mokre” i „suche”

V. INWENTARYZACJA AZBESTU

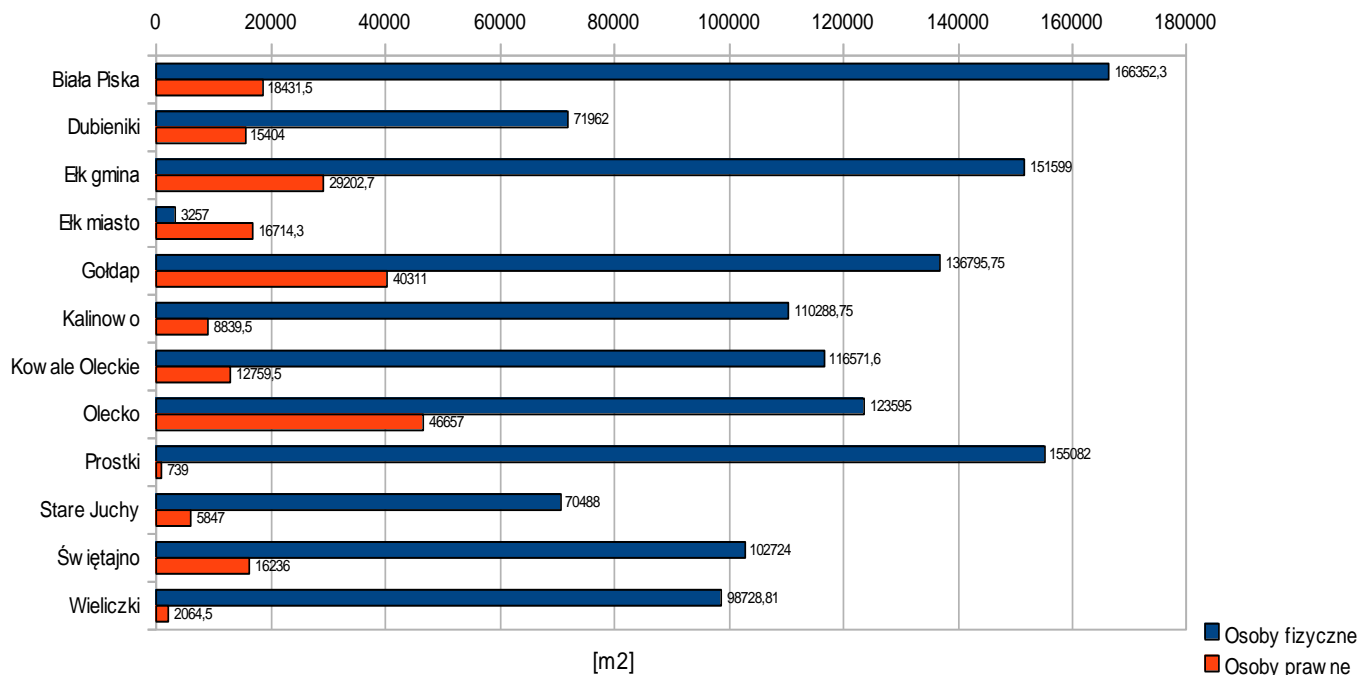
Zgodnie z danymi z przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdza się, że na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” występuje około 17 467,15 Mg wyrobów azbestowych. Do przeliczenia przyjęto wskaźnik: średnia masa płyty azbestowo-cementowej waży 11 kg. Szczegółowe zestawienia ilości występowania wyrobów zawierających azbest przedstawia poniższa tabela oraz wykresy.

Tabela 3. Ilość azbestu na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”

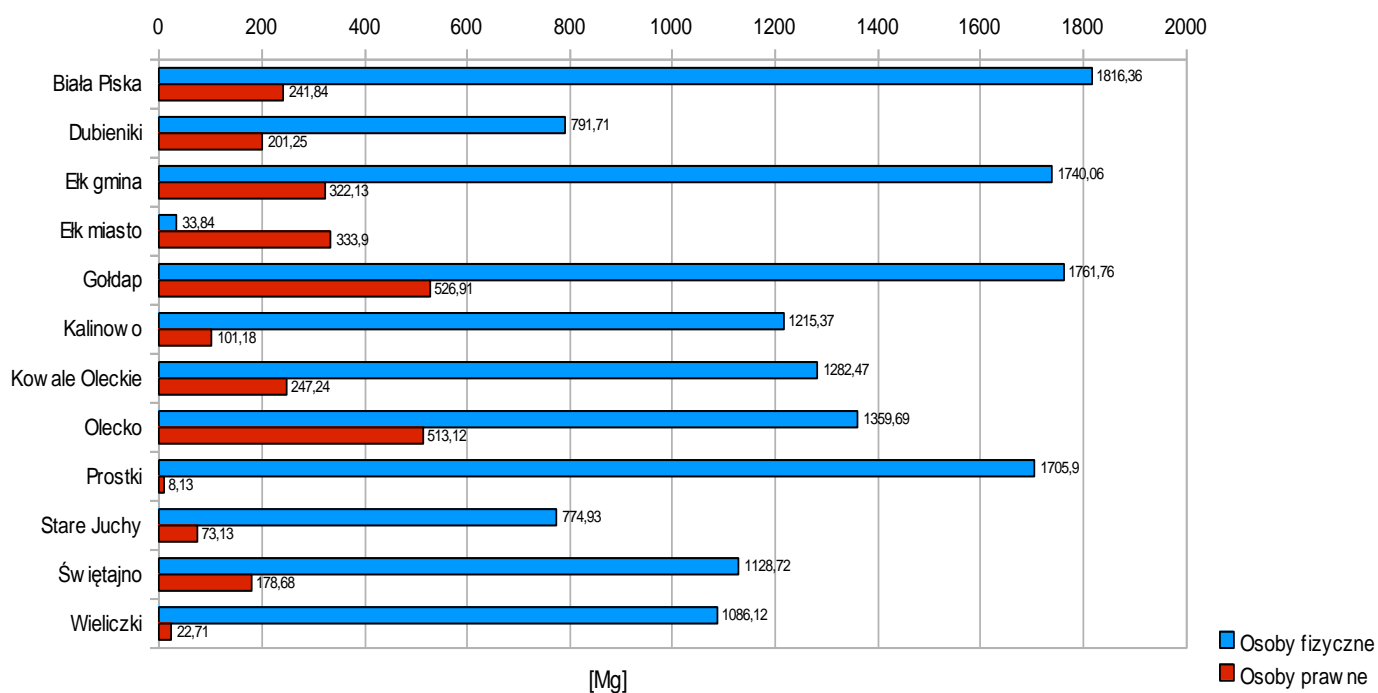
Lp	Gmina	Osoby fizyczne		Osoby prawne	
		Ilość [m ²]	Ilość [Mg]	Ilość [m ²]	Ilość [Mg]
1	Biała Piska	166352,30	1816,36	18431,50	241,84
2	Dubieninki	71962,00	791,710	15404,00	201,25
3	Elk gmina	151599,00	1740,06	29202,70	322,13
4	Elk miasto	3257,00	33,84	16714,30	333,90
5	Gołdap	1160229,75	1761,76	40311,00	526,91
6	Kalinowo	110288,75	1215,37	8839,50	101,18
7	Kowale Oleckie	116571,60	1282,47	12759,50	247,24
8	Olecko	123595,00	1359,69	46657,00	513,12
9	Prostki	155082,00	1705,90	739,00	8,13
10	Stare Juchy	70488,00	774,93	5847,00	73,13
11	Świątajno	102724,00	1128,72	16236,00	178,68
12	Wieliczki	98728,81	1086,12	2064,50	22,71
Suma		1307444,21	14696,93	213206,00	2770,22

Źródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”

Ilościowe zestawienie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach na terenie Związku Międzygminnego "Gospodarka Komunalna"

Ilościowe zestawienie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach na terenie Związku Międzygminnego "Gospodarka Komunalna"

1. Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest poprzez wykonanie spisu z natury.

Inwentaryzację należało sporządzić do dnia 28 maja 2004 r. Sposób przedstawienia wyników inwentaryzacji dotyczy:

- wyrobów zawierających azbest i miejsca ich wykorzystywania,
- wyrobów zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

2. Sporządzenie "oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest".

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, na którym znajdują się wyroby zawierające azbest, zobowiązany jest do sporządzenia - w dwóch egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej -sporządzają następnie Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn.:

- po pięciu latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- po roku, jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia -powinny zostać natychmiast usunięte.

3. Oznakowanie pomieszczeń, w których znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest -odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu.

4. Opracowanie i wywieszenie na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest.

5. Zaznaczenie na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

6. Opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza obejmującego pomiary stężenia azbestu w pomieszczeniach zawierających azbest. W przypadku stwierdzonego w wyniku realizacji planu kontroli przekroczenia najwyższego dopuszczalnego stężenia pyłów zawierających azbest w środowisku pracy, jest niedopuszczalne dalsze wykorzystywanie instalacji lub urządzenia i konieczne jest jej oczyszczanie poprzez usunięcie wyrobów zawierających azbest lub ich wymianę.

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów:

1. Identyfikacja azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia poprzez uprawnione laboratorium lub uprawnione do tej czynności osoby. Wykonawca prac jest zobowiązany do identyfikacji azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach. Prace polegają na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium.

2. Zgłoszenie prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno -budowlanej.

3. Uzyskanie od wykonawcy prac, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywanie oświadczenia przez okres co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Obowiązki wykonawcy prac związanych z usuwaniem azbestu oraz postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

1. Wykonawcy prac, które polegają na demontażu elementów azbestowych jako wytwórcy odpadów niebezpiecznych, przed przystąpieniem do wykonywania prac, zobowiązani są do:

- uzyskania od organu ochrony środowiska -wojewoda/starosta - decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, jeżeli ilość odpadów przekracza 0,1 Mg rocznie, jeżeli ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych nie przekracza 0,1 Mg rocznie należy przedłożyć informację o sposobie gospodarowania wytwarzanymi odpadami;
- przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania;
- posiadania niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie prac oraz zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu. Pracownicy zatrudnieni w narażeniu na azbest powinni być wyposażeni w odpowiednie do warunków pracy środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie ochronne;
- opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest. Plan prac zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach;
- przed przystąpieniem do prac, wykonawca jest zobowiązany do zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.

Zgłoszenie zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach.

Informacje, które powinien zawierać szczegółowy plan prac usuwania wyrobów azbestowych oraz zgłoszenie organowi nadzoru budowlanego i inspektorowi pracy określa rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).

Przed przystąpieniem do prac polegających na demontażu elementów zawierających azbest wykonawca jest zobowiązany odpowiednio przygotować miejsce prowadzenia prac m. in poprzez:

- odizolowanie obszaru prac od otoczenia poprzez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- ogrodzenie terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, przy zastosowaniu odpowiednich osłon;
- umieszczenie w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych "Uwaga! Zagrożenie azbestem";

- przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Wszystkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy prowadzić w taki sposób aby uniemożliwić emisję azbestu do środowiska oraz zminimalizować pylenie. Aby to osiągnąć:

- wyroby azbestowe przed ich usunięciem powinny być nawilżone wodą i utrzymywane w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- wyroby (płyty, kształtki, rury) należy demontować w całości, w miarę możliwości unikając destrukcji mechanicznej;
- do prac należy używać narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu należy prowadzić kontrolny monitoring powietrza;
- codziennie zabezpieczać zdemontowane wyroby i odpady zawierające azbest i magazynować je na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu;
- usunięte wyroby azbestowe (>1000 kg/m t.j. płyty i części płyt azbestowo-cementowych) należy pakować w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 2 mm;
- przed opakowaniem pyłu azbestowego, wyroby i odpady wyrobów azbestowych miękkich (<1000 kg/m³) należy przy użyciu cementu zestalić;
- opakowania z odpadami powinny być szczelnie zamknięte i oznakowane w sposób trwały.

Po zakończeniu prac polegających na demontażu elementów azbestowych należy oczyścić teren robót i jego otoczenie. Prace porządkowe należy wykonywać starannie stosując metody uniemożliwiające emisję pyłu azbestu do środowiska przez zastosowanie urządzeń filtracyjno - wentylacyjnych z wysoko skutecznym filtrem lub na mokro.

Po wykonaniu prac wykonawca jest zobowiązany do przedstawienia zleceniodawcy (właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości) pisemnego oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

5.1. Azbest i jego właściwości

Azbesty są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie, należącymi do dwóch grup: azbestów serpentynowych i azbestów amfibolowych. Do grupy serpentynów należy azbest chryzotylowy (azbest biały), natomiast w grupie azbestów amfibolowych znaczenie mają dwie odmiany: azbest amozytowy (azbest brązowy) i azbest krokidolitowy (azbest niebieski). Wszystkie

odmiany azbestu krystalizowały się w postaci cienkich, wydłużonych monokryształów, których długość może niekiedy dochodzić do kilkudziesięciu centymetrów. Z punktu widzenia chemicznego, azbesty są uwodnionymi krzemianami magnezu.

Azbest chryzotylowy krystalizuje się w postaci rurek, a azbesty amfibolowe przyjmują formę grubszych, pręcikowatych kryształów. Włókna azbestu są wiązkami zbudowanymi z dużej liczby (nawet do kilku tysięcy, a niekiedy nawet kilkudziesięciu tysięcy) włókien elementarnych. W tych wiązkach pojedyncze kryształy azbestu są spojone za pomocą węglanu wapniowego.

Największe zastosowanie przemysłowe miał azbest serpentynowy (chryzotylowy), tworzący cienkie żyły w serpentynitach, o giętkich włóknach (do 0,1 μm grubości), odpornych na działanie czynników chemicznych, wysokich temperatur oraz na ścieranie, a także źle przewodzących ciepło i elektryczność. Używany był do wyrobu tkanin ogniotrwałych, okładzin ciernych, szczęk hamulcowych, farb ogniotrwałych, materiałów izolacyjnych oraz niepalnych materiałów budowlanych.

Azbest amfibolowy charakteryzuje się dużą kwasoodpornością. Jest znacznie mniej rozpowszechniony w przyrodzie. Wykorzystywany był w przemyśle chemicznym.

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, biorąc pod uwagę kryterium zawartości azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu:

1. klasa I (wyroby miękkie), których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1.000 kg/m^3 , zawierające powyżej 20% (do 100% azbestu). Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowane w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu, używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe, materiały i wykładziny cierne.

2. klasa II (wyroby twarde), których gęstość objętościowa jest większa niż 1.000 kg/m^3 , zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia, np. pęknięcia, ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów oraz rozbijanie w wyniku zrzucania w trakcie prac remontowych

W Polsce wyroby z klasy II były wykorzystane do produkcji płyt azbestowo-cementowych jako materiał budowlany, otrzymywany w wyniku prasowania mieszaniny cementu z włóknami azbestowymi, głównie w postaci płyt płaskich, falistych oraz rur azbestowo-cementowych. Płyty płaskie i faliste wykorzystywane były do krycia dachów, rzadziej do elewacji budynków gospodarczych i mieszkalnych czy przemysłowych. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo-cementowe, tj. rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz przewody kominowe czy zsypy w budynkach wielokondygnacyjnych.

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce została zakazana ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. W rządowym Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 okres trwałości płyt azbestowo-cementowych i innych wyrobów stosowanych w budownictwie określono na co najmniej 30 lat.

5.2. Systemu usuwania wyrobów zawierających azbest

System usuwania wyrobów zawierających azbest stanowi podstawę realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalnego”. Przedstawia się następująco:

1. Dokonanie rozpoznania stopnia zużycia wyrobów zawierających azbest zabudowanych na konkretnych obiektach i utworzenie bazy danych o lokalizacji tych wyrobów. Na terenie Związku Międzygminnego "Komunalna Gospodarka" przeprowadzono niezbędną inwentaryzację istniejących wyrobów zawierających azbest w oparciu o wizje lokalne, informacje od jednostek wykorzystujących wyroby zawierające azbest. Następnym etapem diagnozy będzie dokonanie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest oraz określenie stopnia pilności usunięcia tych wyrobów -w gestii użytkowników obiektów.
2. Sposób usuwania wyrobów zawierających azbest. Demontaż pokryć cementowo -azbestowych jest ściśle regulowany przepisami prawnymi, wykonawcy prac powinni posiadać stosowne zezwolenie, tj. ważną decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, wydaną przez starostę powiatu, na terenie którego będą prowadzone roboty. Pracownicy powinni zostać przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z azbestem podczas jego usuwania oraz dysponować niezbędnym zapleczem technicznym. Każda z takich firm powinna mieć podpisaną umowę z uprawnionym podmiotem na odbiór, transport i unieszkodliwienie wytworzonych odpadów niebezpiecznych. Po wykonaniu prac wykonawca jest zobowiązany wydać właścicielowi /użytkownikowi/ zarządcy pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych; oświadczenie to należy przechowywać przez okres co najmniej 5 lat.
3. Sposób odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych. Ze względu na właściwości toksyczne azbestu zbiórka odpadów zawierających azbest będzie się odbywała w miejscu ich wytworzenia, transport odpadów niebezpiecznych należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne. Odpady niebezpieczne zawierające azbest kierowane są na składowisko przeznaczone do składowania tego typu odpadów, gdzie następuje ich unieszkodliwianie poprzez deponowanie.
4. Sposób ewidencji danych dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest. Urzędy Gmin będą zbierać informacje zwrotne od osób i podmiotów posiadających na swoich posesjach wyroby azbestowe w formie specjalnie opracowanych ankiet, których analiza posłuży do ciągłej weryfikacji i aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.
5. Sposób zarządzania organizacją i wdrażania projektowanych rozwiązań. Organizacja i wdrażanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest leży w gestii komórki ds. Ochrony Środowiska.
6. Sposób doskonalenia kadr. Wyznaczona kadra do realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest pozostaje w ciągłym kontakcie z nadrzędnymi organami administracyjnymi (Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki) oraz instytucjami pokrewnymi

(Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).

7. Sposób edukacji i informacji społeczeństwa w zakresie problematyki azbestowej. Jednym z głównych elementów Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stanowią działania edukacyjne i informacyjne w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz wpływu azbestu na organizm ludzki.

VI. PROBLEMY NA TERENIE ZWIĄZKU

Po dokonaniu analizy wszystkich 12 gmin stwierdzono, że największymi problemami są:

1. Brak monitoringu dzikich wysypisk śmieci.
2. Nie istnieje skuteczna koncepcja zmniejszenia liczby i zapobiegania powstawaniu tzw. dzikich wysypisk.
3. Zbyt słaby nacisk na kampanie reklamowe związane z popularyzacją koncepcji unieszkodliwiania i odzysku odpadów.
4. Zbyt niska wiedza mieszkańców na temat właściwego gospodarowania poszczególnymi odpadami.
5. Niewystarczający system selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych.
6. System zbierania odpadów niebezpiecznych funkcjonuje (częściowo) wyłącznie dla zużytych baterii i leków, dla reszt rodzajów odpadów nie ma opracowanego systemu.
7. W 2008 roku został opracowany system selektywnej zbiórki odpadów z terenu 12 gmin. W celu spełnienia nowych założeń w roku 2010 dokonano aktualizacji systemu, natomiast nie został on jeszcze wdrożony.
8. Nie zostały osiągnięte limity odzysku dla poszczególnych typów odpadów, które zostały założone w poszczególnych Programach Gospodarki Odpadami.
9. Możliwość występowania chronionych gatunków zwierząt w budynkach, w których wykorzystano azbest.

Występowanie terenów cennych przyrodniczo o ograniczonym zagospodarowaniu na obszarze i w sąsiedztwie gminy w połączeniu ze stosunkowo niską świadomością środowiskową mieszkańców, predestynować mogą te miejsca do organizowania na ich terenie nielegalnych dzikich wysypisk odpadów (także tych niebezpiecznych, zawierających azbest).

6.1. Plan działań usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

Poniżej znajdują się działania długoterminowe do realizacji na terenie Gmin Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”:

Tabela 4. Działania na terenie związku mające na celu usunięcie wyrobów zawierających azbest

Lp.	Działanie	Rola samorządu gminnego	Stopień pilności	Termin realizacji
1.	Organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i bezpiecznym jego usuwaniu	Opracowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych	I	2009 -2013
2.	Opracowanie planu usuwania wyrobów zawierających azbest	Przeprowadzenie inwentaryzacji, utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest oraz określenie skali problemu	I	2009
3.	Realizacja planu usuwania wyrobów zawierających azbest	Koordinowanie realizacji planu, pozyskiwanie źródeł finansowania	I	2009 -2032
4.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Prowadzenie akcji informacyjnej nt. postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, sposobu ich usuwania, wpływu azbestu na organizm ludzki i jego zdrowie	I	2009 -2013
5.	Eliminacja możliwości powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.	Bieżący monitoring oczyszczania gminy z odpadów azbestowych, wizje lokalne, współpraca z WIOŚ	II	2009 -2032
6.	Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie	Opracowanie zakresu i formy prowadzenia sprawozdawczości z realizacji planu	III	2009 -2032
7.	Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu	Analiza wyników monitoringu, informacja zwrotna od mieszkańców w formie specjalnie opracowanych ankiet	III	2009 -2032

*Zadania z 2009 r. zostały zrealizowane.

Źródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”

Tabela 5. Zadani krótkoterminowe na terenie Związku

Lp.	Działanie	Rola samorządu gminy	Stopień pilności	Termin realizacji
1.	Kontakt z mieszkańcami, którzy posiadają wyroby zawierające azbest, informacje o obowiązkach właścicieli, o sposobach usuwania azbestu, o firmach prowadzących działalność w tym zakresie	Informacja o spotkaniu, jego zorganizowanie i przeprowadzenie	I	2009
2.	Przeprowadzenie przez właścicieli i zarządców obiektów budowlanych oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, określenie stopnia pilności usunięcia tych wyrobów oraz przekazanie zebranych informacji (na specjalnie przygotowanych arkuszach ocen), do nadzoru budowlanego w gminie	Podjęcie w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych	I	2009
3.	Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu	Kontakt z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Bankiem Ochrony Środowiska	I	2009
4.	Działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	Przygotowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych	I	2009 -2015
5.	Pomoc finansowa na inwestycje związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest	Zabezpieczanie corocznie w Gminnym Funduszu Ochrony Środowiska i gospodarki wodnej określonej kwoty przeznaczonej na dotację inwestycji związanych z usuwaniem azbestu	I	2009 - 2015
6.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	Zbieranie informacji zwrotnych w formie specjalnie opracowanych ankiet, wizje lokalne	III	2009- 2015

*Zadania z 2009r. zostały zrealizowane. Od 2010 r. zlikwidowane zostały Gminne i Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, więc finansowanie następuje z własnego budżetu gminy.

Źródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”

VII. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Brak realizacji Programu w przyjętym zakresie prowadzić może do szeregu negatywnych zjawisk. Uwidaczniać się będą one w następujących zakresach:

1. Negatywnego wpływu na zdrowie i życie ludzi zamieszkujących i wykorzystujących obiekty gdzie jako materiał konstrukcyjny wykorzystany został azbest.

Oddziaływanie w tym zakresie nasilać się będzie na skutek:

- braku odpowiedniej wiedzy i świadomości o zagrożeniach związanych z azbestem;
- braku odpowiedniej wiedzy, w zakresie właściwego sposobu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
- zwiększeniem narażenia ludności na skutek powstawania „dzikich” wysypisk, na których składowany będzie azbest;
- negatywny wpływ na obszary chronione, na skutek powstawania „dzikich” wysypisk, na których składowany będzie azbest;

2. Negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi, na skutek powstawania „dzikich” wysypisk, na których składowany będzie azbest;

3. Zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestowymi, na skutek nieodpowiednich prac polegających na usuwaniu azbestu oraz jego nieprawidłowym składowaniu.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, że w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

1. Brak możliwości wykonania spójnej bazy danych w zakresie gospodarowania odpadami, a w konsekwencji sprawnego i skutecznego monitorowania gospodarki odpadami na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”;

2. Wzrastanie kosztów związanych z koniecznością usuwania „dzikich” wysypisk odpadów zawierających azbest, a w konsekwencji ograniczenie wydatkowania środków na inne niezbędne cele w zakresie ochrony środowiska;

3. Obniżanie wartości nieruchomości (negatywny wpływ na dobra materialne).

VIII. PRZEWDYWANE ODDZIAŁYWANIA SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU NA ŚRODOWISKO WRAZ Z OCENĄ ZNACZNOŚCI

Poniżej zostały przedstawione oddziaływanie Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu usuwania z azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” na poszczególne komponenty środowiska.

Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

Usunięcie wyrobów zawierających azbest będzie zgodne z przyjętymi zasadami ostrożności przy demontażu i składowaniu. Azbest z terenu Związku Między Gminnego „Gospodarka Komunalna” będzie składowany na specjalnym składowisku, przeznaczonym do tego celu.

Usunięcie azbestu z terenu Związku Między Gminnego „Gospodarka Komunalna” znajdującego się w najbliższej odległości od projektowanych i istniejących obszarów Natura 2000 przyniesie pozytywny efekt ekologiczny zarówno na zdrowie ludzi, jak i stanu środowiska oraz cenne siedliska.

Azbest występuje tylko na terenie zamieszkałym, w skupiskach siedzib ludzkich, przy ciągach komunikacyjnych, dlatego też usuwanie niebezpiecznych pokryć dachowych w tym rejonie obszarów Natura 2000 nie powinno przynieść negatywnych efektów.

Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Realizacja postanowień Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu usuwania z azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” będzie miała dość ograniczone oddziaływanie na różnorodność biologiczną. Podkreślenia wymaga również fakt, że działania związane z realizacją postanowień Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” dotyczą terenów zabudowanych (a w zasadzie budynków) w odniesieniu, do których trudno mówić o bioróżnorodności. Pewne oddziaływania wystąpić mogą w odniesieniu do gatunków zwierząt jednak, z uwagi na zakres działań koniecznych do podjęcia oraz założone działania minimalizujące, nie można rozpatrywać ich w kontekście wpływu na bioróżnorodność, a jedynie w kontekście oddziaływania na gatunki chronione.

Można dopatrywać się pośrednich oddziaływań związanych z emisją zanieczyszczeń do powietrza i emisją hałasu od środków wykorzystywanych do transportu azbestu) na bioróżnorodność. Jednak oddziaływanie takie ma pomijalną wielkość. Pewne pozytywne oddziaływanie związane może być z ograniczeniem ryzyka powstawania „dzikich” składowisk odpadów.

Oddziaływanie na ludzi

Realizacja założonych postanowień może powodować dwojakie oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi w zależności od analizowanej grupy narażenia.

Jeżeli pod uwagę zostanie wzięty wpływ na zdrowie ludzi mieszkających, pracujących lub też wykorzystujących do innych celów obiekty, w których wykorzystywane są materiały zawierające azbest, to wpływ realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „gospodarka Komunalna” ocenić należy zdecydowanie pozytywnie. Przeprowadzona

inwentaryzacja wykazała, że zdecydowana większość wyrobów zawierających azbest wykorzystywanych w budynkach wymaga ponownej oceny w ciągu jednego roku. W momencie prowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu z poszczególnych obiektów, zagrożenie dla okolicznych mieszkańców może wzrastać, jednak z uwagi na krótkotrwałość występowania narażenia oraz fakt, że przy prowadzeniu prac konieczne jest zachowanie odpowiednich standardów w zakresie minimalizacji negatywnego oddziaływania (wymaganych odpowiednimi przepisami) oddziaływanie takie ma charakter pomijalny.

Jeżeli pod uwagę zostanie wzięta grupa osób, która zajmuje się przeprowadzaniem prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, stwierdzić należy zwiększenie ryzyka związanego z możliwością wystąpienia negatywnych oddziaływań związanych z narażeniem na kontakt z wyrobami zawierającymi azbest. Należy jednak podkreślić, że:

- zgodnie z obowiązującymi przepisami działalność w takim zakresie prowadzić mogą jedynie wykwalifikowane firmy,
- firmy te zatrudniają personel, który nie tylko wyposażony jest w odpowiednie środki ochrony osobistej, ale również świadomy jest zagrożeń związanych z prowadzonymi pracami (wysoka świadomość zagrożenia),
- w ramach prowadzenia prac zgodnie z obowiązującymi przepisami stosowany jest szereg środków minimalizujących wystąpienie negatywnego oddziaływania (zarówno w odniesieniu do pracowników jak i osób zewnętrznych).

Oddziaływanie na zwierzęta

Oddziaływanie skutków realizacji postanowień analizowanego dokumentu w większości przypadków analizy możliwych oddziaływań prowadzi do podobnych wniosków jak przedstawionych w oddziaływaniu na różnorodność biologiczną. W zasadzie realizacja analizowanego dokumentu nie będzie miała negatywnego wpływu na większość gatunków zwierząt, gdyż na terenach zurbanizowanych i wokół zabudowań występują one w ograniczonej ilości i zakresie (szczególnie w odniesieniu do zwierząt dziko żyjących).

Nieodpowiednio prowadzone prace modernizacyjne mogą nie tylko powodować niszczenie chronionych gatunków zwierząt, ich lęgów lub miejsc gniazdowania, ale również przeprowadzone prace modernizacyjne mogą uniemożliwiać im późniejszego wykorzystywania tych obiektów jako miejsce gniazdowania lub też miejsce odpoczynku. Występowanie terenów cennych przyrodniczo na terenie i wokół gminy

Oddziaływanie na rośliny

Analogicznie jak w przypadku wpływu na obszary Natura 2000 i bioróżnorodność (opisany wpływ na bioróżnorodność) Ocenic można, że realizacja Programu nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na rośliny.

Oddziaływanie na wodę

Realizacja postanowień Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na wody zarówno powierzchniowe, jak i podziemne w odniesieniu do oddziaływań jakie obecnie występują w tym zakresie. Przy wykonywaniu niniejszej oceny oddziaływania na środowisko przyjęto założenie, że wszelkie prace związane z usuwaniem azbestu będą wykonywane w odpowiednim reżimie technologicznym i z poszanowaniem obowiązującego prawa. Dlatego też oceniono, że prace te nie będą wpływały negatywnie na wody powierzchniowe i podziemne.

Oddziaływanie na powietrze

Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne postanowień zawartych w analizowanym Programie można rozpatrywać w dwóch aspektach:

- oddziaływania związane z usuwaniem azbestu z budynków, w których jest stosowany, polegające na zwiększeniu stężenia włókien azbestu w powietrzu,
- oddziaływania pośredniego związane z emisją zanieczyszczeń do powietrza wywołanych transportem usuniętych materiałów na składowisko.

W zakresie analizy oddziaływania w pierwszym aspekcie należy stwierdzić, że może wystąpić takie oddziaływanie o charakterze krótkotrwałym i lokalnym. Przy uwzględnieniu odpowiedniego reżimu robót oddziaływanie to będzie skutecznie ograniczone.

Jedynym potencjalnym negatywnym oddziaływaniem związanym z realizacją Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” może być pośrednie oddziaływanie związane z transportem usuniętych z budynków materiałów na składowiska odpadów. Należy jednak stwierdzić z całą pewnością, że oddziaływanie w tym zakresie nie będzie miało charakteru znaczącego, ponieważ biorąc pod uwagę ilość obiektów, z których konieczne będzie usuwanie azbestu, w stosunku do okresu czasu, w którym te prace będą wykonywane wzrost natężenia ruchu wywołany realizacją postanowień Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” będzie pomijalny.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Realizacja zapisów analizowanego dokumentu nie będzie w sposób bezpośredni oddziaływała na powierzchnię ziemi. Pewne oddziaływania jednak mogą wystąpić w kontekście oddziaływań pośrednich.

Do pośrednich negatywnych oddziaływań, średniookresowych, związanych w pewien sposób z realizacją Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”- zaliczyć można oddziaływanie związane z koniecznością zorganizowania nowych składowisk odpadów niebezpiecznych w województwie warmińsko - mazurskim - tak, aby możliwe było gromadzenie tych odpadów z tego rejonu. Należy jednak zauważyć, że konieczność realizacji takiego obiektu nie wynika z zapisów Programu, ale z dokumentów strategicznych wyższego rzędu.

Oddziaływanie na krajobraz

Realizacja przedmiotowego dokumentu nie będzie w sposób bezpośredni wpływała na krajobraz. Pozytywne efekty jego wdrożenia będą wpływały natomiast na krajobraz w sposób pośredni. Usuwanie wyrobów zawierających azbest wymuszać będzie również przeprowadzanie innych prac remontowych na budynkach (elewacji, termomodernizacji, prac dekarских) przez co poprawione zostaną ich walory estetyczne, a przez to będzie to wpływało pozytywnie na krajobraz i estetykę Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”. Pozytywnie na krajobraz będzie także wpływała działalność edukacyjna przewidziana w ramach realizacji programu, która przyczynić się będzie do ograniczenia ilości dzikich wysypisk.

Oddziaływanie na klimat

Realizacja postanowień analizowanego dokumentu nie będzie powodowała oddziaływania na klimat. Co prawda skutkiem jego realizacji może być zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w wyniku prac termomodernizacyjnych, jednak efekt ten w pewien sposób będzie niwelowany przez dodatkową emisję zanieczyszczeń do powietrza z pojazdów transportujących azbest na składowiska.

Oddziaływanie na zasoby naturalne

W ujęciu bezpośrednim realizacja postanowień Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne. Pewne niewielkie oddziaływania na zasoby naturalne związane mogą być jednak z koniecznością pozyskania dodatkowych materiałów niezbędnych do przeprowadzenia prac remontowych oraz wytworzenia materiałów, które mogą być niezbędne do zastąpienia usuniętych wyrobów zawierających azbest. Będą to jednak oddziaływania bez znaczenia w kontekście wykorzystywania zasobów naturalnych na inne cele. Pogląd taki potwierdzają także zapisy Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, gdzie także dla programu obejmującego cały kraj nie stwierdzono możliwości wystąpienia takiego oddziaływania.

Oddziaływanie na zabytki

Wyniki przeprowadzonej w ramach realizacji Programu inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wykazały, że wyroby azbestowe mogą być także wykorzystywane w obiektach zabytkowych jako pozostałości po prowadzonych pracach remontowych w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat. W takim ujęciu, efekty realizacji Programu należy ocenić zdecydowanie pozytywnie, gdyż dzięki jego realizacji możliwe będzie zastosowanie pierwotnie używanych materiałów (lub ich zamienników), dzięki czemu obiekty te odzyskają swój pierwotny charakter.

Oddziaływanie na dobra materialne

Realizacja postanowień dokumentu w odniesieniu do oddziaływań na dobra materialne będzie dwójakiego rodzaju. Z jednej strony, konieczne będzie poniesienie pewnych kosztów na usunięcie

azbestu oraz zastąpienie go innym materiałem, co powodować może znaczne obciążenia budżetu (szczególnie w odniesieniu do osób prywatnych). W Programie określono sposoby uzyskania środków na usunięcie azbestu.

Należy jednak pamiętać, że środki te obejmują proces usunięcia, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest, a także konieczność poniesienia przez właściciela kosztów zastosowania nowych materiałów (izolacyjnych, dachowych). Z drugiej strony, przeprowadzone prace modernizacyjno-remontowe pozwolą nie tylko zwiększyć walory krajobrazowe przestrzeni wokół modernizowanych obiektów, ale również zwiększyć ich wartość. W efekcie może to powodować uzyskiwanie dodatkowych dochodów przez właścicieli obiektów (oprócz oczywistych zysków, przy sprzedaży nieruchomości), np. na skutek intensyfikacji turystyki.

W przypadku przeprowadzania prac termomodernizacyjnych (polegających na wymianie materiału izolującego) możliwe będzie uzyskanie dodatkowych korzyści wynikających z późniejszych oszczędności związanych z mniejszym zużyciem energii niezbędnej do ogrzewania zmodernizowanego budynku. Korzyści takie dotyczyć będą najprawdopodobniej także prac związanych z wymianą pokryć dachowych, gdyż przy prowadzeniu tak poważnego remontu z reguły wymieniane są materiały izolacyjne, co ograniczać będzie straty energii przy ogrzewaniu budynku.

Oddziaływanie z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

Realizacja przedmiotowego Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” może powodować następujące powiązane oddziaływania:

1. Prace polegające na usuwaniu azbestu pociągać będą za sobą z reguły konieczność przeprowadzenia prac remontowych innych części budynku (elewacji, termoizolacji), co powodować będzie poprawę walorów krajobrazowych, wzrost wartości wyremontowanych nieruchomości, zmniejszenie ilości zużywanego paliwa do ogrzewania budynków, a także potencjalnie negatywny wpływ na gatunki zwierząt wykorzystujących dane obiekty jako miejsce odpoczynku bądź gniazdowania.
2. Konieczność unieszkodliwienia usuniętego azbestu, która spowoduje zwiększenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z pojazdów transportujących usunięty azbest. Obecnie brak jest w pobliżu Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” miejsc składowania azbestu co wymusza długi transport, a przez to dodatkową emisję zanieczyszczeń do powietrza), a także konieczność utworzenia nowych składowisk odpadów niebezpiecznych, które mogą znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W związku z powyższym zakładać należy, że odpowiednie składowiska w województwie warmińsko-mazurskim.

IX. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Art. 51 art. 2. pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199 poz. 1227 ze zm.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w opracowanym dokumencie.

W przypadku opracowywania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” już na etapie tworzenia dokumentu samorząd gminny spośród licznych wariantów planowanych zadań z zakresu ochrony środowiska ustala ostatecznie te, których realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska na terenie Związku.

Kryterium wyboru odpowiednich kierunków działań i wynikających z nich zadań stanowią zarówno aspekty ekologiczne jak i ekonomiczne. Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, dokonała wyboru takich założeń, które umożliwią kształtowanie środowiska, jego ochronę lub stanowią pewne metody naprawcze przy jednoczesnym zagwarantowaniu stabilnego rozwoju gospodarczego gminy.

Uwzględniono fakt, że zaproponowane działania i zadania zmierzają właśnie do poprawy środowiska i zostały wybrane jako optymalne rozwiązania. Reasumując – w Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” na etapie opracowywania dokumentu - spośród licznych założeń alternatywnych zostały wybrane tylko takie, których realizacja umożliwi zgodnie z wymogami ochrony środowiska usunąć szkodliwy element jakim jest azbest.

Jako warianty alternatywne danego przedsięwzięcia można rozważać:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne,
- warianty technologiczne,
- warianty organizacyjne,
- wariant niezrealizowania inwestycji - tzw. wariant „0”.

Dla przedsięwzięć z określoną lokalizacją dokonano wcześniej analizy wariantowej, a wybrane miejsce zostało uznane jako optymalne m. in. ze względów środowiskowych. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować negatywne konsekwencje środowiskowe.

Ponadto należy wskazać, że część projektów (zwłaszcza dotycząca infrastruktury wodno-kanalizacyjnej) służyć będzie wypełnieniu konkretnych zobowiązań wobec Unii Europejskiej lub zawartych w prawie krajowym. Inwestycje te uznano za bezalternatywne. W przypadku, gdy nie została wskazana konkretna lokalizacja, wskazane będzie na etapie projektu wykonanie analizy wielokryteriowej z uwzględnieniem aspektów ochrony środowiska.

Podsumowując, alternatywy poszczególnych zadań będą ewentualnie określone na etapie projektowania poszczególnych inwestycji.

X. MOŻLIWOŚĆ WYSTĄPIENIA ODDZIAŁYWAŃ TRANSGRANICZNYCH

Biorąc pod uwagę opisane powyżej lokalny charakter możliwych do wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na środowisko, odległość Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” od granic kraju, obostrzenia związane z wykonywaniem prac związanych z usuwaniem azbestu (wynikających również z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. z 2009 Dz. U. Nr 151, poz. 1220 ze zm.)) oraz obostrzenia wynikające z przepisów w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych poza granice kraju, należy stwierdzić, że realizacja Programu nie będzie skutkowałą możliwością wystąpienia oddziaływań transgranicznych, wobec czego dokument ten nie musi być poddawany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

XI. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W zdecydowanej większości przypadków, środki minimalizujące, jakie należy zastosować, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie związane z realizacją przedmiotowego dokumentu wynikają wprost z przepisów prawa (jest to szczegółowo opisane w projekcie Programu).

W niniejszym opracowaniu przedstawiono propozycję zastosowania określonych środków minimalizujących w podziale na następujące grupy:

1. Minimalizujące negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie prowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu – w kontekście zagrożenia związanego z azbestem;
2. Minimalizujące negatywne oddziaływanie azbestu dla pracowników przeprowadzających prace polegające na usuwaniu materiałów zawierających azbest;
3. Minimalizujące negatywne oddziaływanie ze strony azbestu podczas transportu.
4. Minimalizujące negatywne oddziaływanie ze strony azbestu dla środowiska na etapie jego składowania;
5. Minimalizujące negatywne oddziaływanie prac polegających na usuwaniu azbestu na zabytki i walory zabytkowe na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” (przestrzeganie przepisów określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych oraz zapisów umieszczonych w Studium odnośnie zakazów, nakazów i zaleceń w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego poszczególnych Gmin należących do Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”.
6. Minimalizujące negatywne oddziaływanie prac polegających na usuwaniu azbestu na gatunki chronione, gdzie konieczne jest wprowadzenia w ramach planowanych akcji podnoszącej świadomość środowiskową oraz informujących o zagadnieniach związanych z usuwaniem azbestu, także zagadnień związanych z ochroną gatunkową zwierząt.

XII. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

W analizowanym Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” przedstawiono założenia w zakresie monitoringu jego realizacji.

Monitoring realizacji pozwoli na bieżącą analizę oraz kontrolę zgodności założonego harmonogramu realizacji z faktycznymi działaniami podejmowanymi przez właścicieli poszczególnych obiektów. Kontrolowanie zmian w skali gminy w odniesieniu do poszczególnych budynków pozwoli na zaplanowanie i weryfikację działań związanych z terminami usuwania azbestu. W celu efektywnego monitorowania zaproponowano następujące wskaźniki, służące ocenie wdrażania Programu.

Wdrażanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” powinno być realizowane zgodnie z przyjętym harmonogramem działań tak, aby Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest był dokumentem „żywym”, aktualizowanym w zależności od warunków jego realizacji.

Wdrożenie Programu usuwania azbestu wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” powinno być spójne z innymi działaniami poszczególnych gmin w zakresie ochrony środowiska i zdrowia ludzi, a w szczególności z:

- programem ochrony środowiska,
- planem gospodarki odpadami,

jak również w powiązaniu z:

- „Programem oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”

Zasadami wdrażania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest są:

- zasada odpowiedzialności za wdrożenie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest -tj. wybór osoby lub jednostki odpowiedzialnej za realizację Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- zasada spójności z programami i planami na poziomie kraju, województwa, powiatu,
- zasada uaktualniania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- zasada współpracy w realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest zarówno z organami szczebla publicznego i prywatnego,
- zasada ciągłej edukacji ekologicznej i dostępu do informacji społeczeństwa i bezpośrednich uczestników w zakresie realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

XIII.SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PROGRAMU

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” powinien być uważany za „żywy” dokument podlegający aktualizacji. Konieczność aktualizacji wynika z obowiązku właścicieli, zarządców i użytkowników przedkładania corocznych informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

Również konieczność aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest powinna wynikać ze sporządzenia przez właściciela, zarządcę lub użytkownika wyrobów zawierających azbest tj. sporządzenia oceny po 5 latach lub po roku, w zależności od stanu technicznego wyrobów. Lista wskaźników zaproponowanych do oceny wdrażania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest powinna być przedmiotem aktualizacji, co do ich liczby i rodzajów, w zależności od danych zebranych w trakcie realizacji programu.

Tabela 6. Wskaźniki monitorowania i oceny skuteczności wdrażania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna’

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
I. WSKAŹNIKI ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ		
1.	Liczba, jakość i skuteczność wydawnictw, publikacji, kampanii edukacyjno-informacyjnych z zakresu usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	ilość/opis
2.	Ilość interwencji zgłoszonych przez mieszkańców	ilość/opis
3.	Szkolenia kadry administracyjnej jednostek samorządowych w zakresie problematyki azbestowej	ilość/opis
4.	Inicjatywy społeczności lokalnych w zakresie problematyki azbestowej	ilość/opis
5.	Interwencje podejmowania przez jednostki kontrolne (Nadzór budowlany, Inspekcja Ochrony Środowiska, Inspekcja Sanitarna, jednostki gminy)	ilość/opis
II. WSKAŹNIKI PRESJI ŚRODOWISKOWEJ ORAZ WSKAŹNIKI STANU ŚRODOWISKA ZWIĄZANE Z GOSPODARKĄ ODPADAMI		
1.	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji z wyrobami zawierającymi azbest	szt.
2.	Stopień pilności w użytkowaniu wyrobów zawierających azbest: I II III	%
3.	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji objętych zabezpieczeniem wyrobów	szt.
4.	Wskaźnik zabezpieczanych i usuwanych wyrobów	Mg, m ²
5.	Ilość odpadów azbestowych	Mg
6.	Ilość odpadów azbestowych składowanych na składowiskach	Mg

Źródło: Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”

XIV. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza „Prognoza oddziaływania na środowisko dla *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”* została opracowana w nawiązaniu do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska i o odpadach. Uwzględnia również wymagania prawna ochrony środowiska Unii Europejskiej zapisane w odpowiednich dokumentach Wspólnot Europejskich.

Przedmiotem prognozy, określanej również mianem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jest projekt *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”*

Zakres merytoryczny prognozy wynika z przepisów ustawy „O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 . Nr 199, poz. 1227ze zm.)”, natomiast metoda opracowania prognozy oraz stopień jej szczegółowości są dostosowane do charakteru dokumentu podstawowego tzn. projektu *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”*.

Podstawą opracowania prognozy do Programu była analiza i ocena następujących zagadnień: celów ochrony środowiska na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym, uwarunkowań stanu środowiska województwa warmińsko - mazurskiego, jego zasobów i walorów oraz problemów jego ochrony, przewidywanych oddziaływań ustaleń projektu Programu... na funkcjonowanie obszarów chronionych, warunki życia ludzi, walory środowiska kulturowego oraz kształtowanie krajobrazu, określenie potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń zawartych w projekcie Programie...,rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w projekcie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” sposobów ograniczenia niekorzystnych oddziaływań będących następstwem realizacji ustaleń Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”, w tym kompensacji przyrodniczej, warunków funkcjonowania systemu monitoringu jako podstawowego wymogu skuteczności.

Projekt *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”* przedstawia stan obecny postępowania z wyrobami zawierającymi azbest na tle uwarunkowań środowiskowo – przestrzennych.

Najważniejsze znaczenie dla praktycznego wdrożenia ustaleń Programu ma sformułowanie konkretnego harmonogramu działań, w skład których wchodzić będą: usunięcie płyt azbestowo – cementowych występujących w budynkach mieszkalnych, inwentarskich i użyteczności publicznej oraz rur azbestowo – cementowych. Wybór konkretnych lokalizacji wymaga przeprowadzenia wszechstronnych studiów i analiz, powinien zostać uściślony w planach zagospodarowania przestrzennego gmina należących do Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”.